

כגפן פוריה

עלון להפצת תורה ויהדות

אין לעיין בעלון זה בשעת התפילה

פרשת בשלח

יז' שבט תשפ"ד

שבת שירה

הפטרה: ותשר דבורה. אשכנז: ודבורה אישה

שוכבים ב, ה, ב

יציאת השבת ר"ת 18:10

גיליון 850

יציאת השבת:

17:46

ירושלים: 17:47

כניסת השבת:

16:36

ירושלים: 16:32

שבת שירה

הרב עמוס שושן - רב ישובי רכס פוריה

השבת נקרא בתורה פרשת בשלח, שבת זו נקראת 'שבת שירה', על שם שירת הים שאמרו בני ישראל אחר קריעת ים סוף, והיא כתובה בפרשה זו. אמנם, יש בפרשה זו עוד הרבה עניינים: יציאת מצרים, קריעת ים סוף, חוק ומשפט, מן, באר ומלחמות עמלק; אף על פי כן לא יחדו ישראל שם לשבת זו, אלא על שם השירה בלבד, כי שירה זו של ישראל נחשבת בכל הדורות כאילו עכשיו אמרה. אמרו חכמים: איזהו בן עולם הבא, כל האומר פרק שירה בכל יום.

כל היקום מלא שירה לבוראו וכל בריה ובריה שרה שירתה ליוצרה. הכלב שהוא רעב תמיד, אומר שירה ומזמין הוא את הכל לשיר עמו ואומר (תהלים צה, ו): "בואו נשתחוה ונכרעה, נברכה לפני ה' עושנו". נמלה זו שכל ימיה ששה חדשים, אומרת שירה בכל יום. מה היא אומרת? (שם קלו, כה): "נותן לחם לכל בשר כי לעולם חסדו". והאדם, האם הוא חסר מכל הבריות? היכן היא שירתו שהוא משורר לפני אלוקי חסדו? אלא נותן את כל מעיניו בעולם הזה שהוא חסר ואינו רואה את החסדים שסובבים אותו. רואה את החסרות ואינו רואה את היתרות, בבחינת 'ויחנו בחסרות'. ברם, כשנפקחות עיניו ויודע שאינו יחיד ולא עוזב בעולם וזוכר כי עיני ה' אלוקיו עליו מראשית חלדו עד סוף אחריתו, או אז מתמלא לבו שירה. אותה שעה, בן עולם הבא הוא ודאי, שכן דבוק הוא ביוצרו ובוראו מעולם ועד עולם.

מופלאה היא הסמיכות שבין שבת שירה לטו' בשבט. מתחברת לה שירת היקום כולו עם שירתם של ישראל "כל ציץ עשב אומר דבר, כל אבן לוחשת איזה סוד, כל הבריאה אומרת שירה", (לחי ראי). יהי רצון שעל אף המלחמה, נזכה לחוש את שירתה המיוחדת של הבריאה ולהודות ליוצרה בלבב שלם.

בהוצאת מכון "שערי תורה": פוריה-נוה עובד ד.ג. גליל תחתון 15210

שערי תורה וחסד ע"ר * כולל אברכים * שיעורי תורה * פרסומים תורניים * גמ"ח עזרה לנוקמים *
הדפסה: דפוס כנרת. עריכה: צ. שוריק. היה שותף. להעברת תרומות: בנק המזרחי סניף טבריה מספר חשבון: 123459

שבת שירה

שבת שקוראים בה בתורה בפרשת בשלח, נקראת 'שבת שירה', על שם שירת הים שאמרו בני ישראל אחר קריעת ים סוף, והיא כתובה בפרשה זו. המנהג להפטיר בשירת דבורה ולהזכיר את השירות המובאות בתורה ובנביאים.

שבת שקוראים בה בתורה בפרשת בשלח, נקראת 'שבת שירה', על שם שירת הים שאמרו בני ישראל אחר קריעת ים סוף, והיא כתובה בפרשה זו. אמנם, יש בפרשה זו עוד הרבה עניינים: יציאת מצרים, קריעת ים סוף, חוק ומשפט, מן, באר ומלחמת עמלק; אף על פי כן לא יחדו ישראל שם לשבת זו, אלא על שם השירה בלבד, כי שירה זו של ישראל נחשבת בכל הדורות כאילו עכשיו אמורה.

אמרו חכמים: איזהו בן עולם הבא, כל האומר פרק שירה בכל יום: אתה מוצא, עירוני שבא לכפר, אף על פי שהוא מתהלך בכפר, אוכל שם ושותה וישן עימהם הכל מכירים בו שכן העיר הוא ולא בן הכפר. וכן בן כפר שבא לעיר, אע"פ שמתהלך עימהם, הכל אומרים עליו: בן הכפר.

וכן אתה מוצא אדם שמראה עצמו כאילו כל מעשיו לשמים ומדבר גבוהות וכל עיסוקיו כאילו מעולם הבא, ואין הוא אלא בן העולם הזה, שכן גם עליותיו לשמים, להנאתו הן, להנאת העולם הזה. זה לעומת זה אתה מוצא, אדם שאינו מרקיע שחקים והוא נוהג כמעשי כל אדם ומתהלך עם הבריות בנחת, כאחד מהם ואינו אלא בן עולם הבא.

מה בין זה לזה? הראשון, לא תשבע נפשו מהנאות העולם הזה לעולם, ואין כל העולם הזה די לו, עד שהוא 'עולה לשמים' לבקש לו שם הנאתו. ואילו בן העולם הבא, שבע הוא לעולם ומלא רצון ומשוה את ה' לנגדו תמיד. גם כי ילך בגיא צלמות לא ירא רע, כי ה' עמו ובאור פני מלך חיים וטובה. מי לו בשמים, ועמו לא יחפוז בארץ? טוב לו בעולם הזה, והרי הוא כאן בן עולם הבא מלא רצון מכל. ולא עוד, אלא שלבו מתמלא רצון ושמחה עד אפס מקום, עד שעובר על גדותיו ופורץ בשירה.

כל היקום מלא שירה לבוראו וכל בריה ובריה שרה שירתה ליוצרה. הכלב שהוא רעב תמיד, אומר שירה: מזמין את הכל לשיר עמו ואומר (תהילים צה, ו): "בואו נשתחוה ונכרעה, נברכה לפני ה' עושנו". נמלה זו שכל ימיה ששה חדשים, אומרת שירה בכל יום. מה היא אומרת? (שם קלו, כה): "נותן לחם לכל בשר כי לעולם חסדו".

והאדם, האם חסר הוא מכל הבריות? איה היא שירתו שהוא משורר לפני אלוקי חסדו? אלא שנותן כל מעיניו בעולם הזה שהוא חסר ואינו רואה את החסדים שסובבים אותו. רואה את החסרות ואינו רואה את היתרות. ברם, כשנפקחות עיניו ויודע שאינו יחיד ולא עוזב בעולם וזוכר כי עיני ה' אלקיו עליו מראשית חלדו עד סוף אחריתו, או אז מתמלא לבו שירה. אותה שעה, בן עולם הבא הוא ודאי, שכן דבוק הוא ביוצרו ובוראו מעולם ועד עולם.

הכרת הטוב

יש נוהגים שבשבת שירה, מפזרים בחוץ משיירי מאכלי שבת, שיאכלום עופות הבית וציפורי הדרור שבחוץ, ונותנים טעם למנהגם:

כיון שקוראים בשבת זו בפרשת בשלח שיש בה סיפור על המן שירד לישראל במדבר ושנאמר בו (שמות טז, כה-כו): "אכלהו היום כי שבת היום לה' היום לא תמצאוהו בשדה... ויהי ביום השביעי יצאו מן העם ללקט ולא מצאו".

אמרו רבותינו ז"ל, שאותם האנשים שיצאו ללקוט ביום השביעי רשעים היו, ידעו שהמן לא ירד בשבת כדבר משה, מה עשו? הלכו בלילה ופזרו בשדה מן המן שבכליהם על מנת לאסוף אותו בבקר ולהביאו למחנה לעיני כל העם, כדי שיאמרו, משה בדאי הוא שבועה מצוות מלבו. ויהי בבוקר יצאו ללקוט - ולא מצאו. והיכן היה המן הזה שהניחיהו אמש? אלא שהקדימום הצפרים שבאו בעוד לילה וישאוהו למרחוק כדי שיאמנו דברי משה וגם השבת תהא מקודשת אצל כל העם. משום כך ראויות הצפרים ליטול שכרן. ואימתי נוטלות שכרן? ביום שמזכירים את צדקתן, בפרשת בשלח.

ויש אומרים, שהן נוטלות שכר שירה שהן אומרות לקדוש ברוך הוא בצפצופן כל יום, ובשעה שאנו עומדים בפרשת שירה שלנו, אנו נזכרים בשירתן של הצפרים. טעם אחר: להורות כי הקדוש ברוך הוא המציא לישראל במדבר מזונותיהם ללא עמל ויגיעה כצפרים ועופות המוצאות מזונותיהן בכל מקום. המגן אברהם (או"ח סימן שכד, הובא להלכה בשו"ע הרב ובמשנה ברורה) התנגד למנהג זה, משום שאסור לתת מזונות בשבת לפני בעלי חיים שאין מזונותיהן על האדם.

אשירה בשירת משה

אשירה בשירת משה שיר לא ינשה - אז ישיר משה את דברי השירה

אשירה בשירת מרים על שפת הים - ותשר מרים את דברי השירה

אשירה בשירת יהושע בהר הגלבוע - אז ישיר יהושע את דברי השירה

אשירה בשירת דבורה בהר תבורה - ותשר דבורה את דברי השירה

אשירה בשירת חנה עם בעלה אלקנה - ותשר חנה את דברי השירה

אשירה בשירת דוד מזמורים יצמיד - וידבר דוד את דברי השירה

אשירה בשירת שלמה בעטרה שעטרה לו אמו - שיר השירים אשר לשלמה

אשירה בשירת ישראל בביאת הגואל - אז ישיר ישראל את דברי השירה

אז ישיר משה ובני ישראל

